

Recreational Program Implementations in Education (Learning by Living in Community Service)

Müberra Çelebi¹

*Abant İzzet Baysal University, The School of Physical Education and Sports, Department of
Sports Management*

ABSTRACT

The purpose this study was to examine the managerial experience of the students in the school of physical education and sport which were gained during the “recreational organizations /implementations” under the within the scope of community service course. The method applied in this study was qualitative in nature and the “phenomenological” approach was used. Data was collected by “interviewing”. “purposeful sampling” method and “convenience sampling (availability sampling)” strategy were used. The subjects of the study were 21 physical education and sports management students who participated to the "community service practices" course during 2013-14 summer semester. Research data was collected by semi-structured focus group interviews and by diaries which were kept by the students. "descriptive analysis" and "content analysis" methods were used to analyze data. According to the results 5 main themes grouped as: 1. Purpose awareness: a. success of the event, b. sense of voluntarism, c. sense of duty and responsibility. 2. Communication: a. collaboration (empathy-sharing). 3. Process: a. decision making, b. planning, c. coordination. 4. Motivation: a. joy and happiness. 5. Leadership: a. solving problems, b. team working, c. being trustworthy.

Key Words: recreational programs, community service practices, learning by living.

¹ Corresponding author:
Assist. Prof.
muberracelebi@hotmail.com
0535 512 74 98
0374 254 10 00

Eğitimde Rekreasyon Program Uygulamaları (Topluma Hizmet Uygulamalarında Yaşayarak Öğrenme)

Müberra Çelebi¹

Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yönetimi Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin topluma hizmet dersi kapsamında, “rekreasyon organizasyonlarında/uygulamalarında” kazandıkları yönetsel deneyimlerle ilgili görüşlerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma deseni olarak “fenomenoloji (olgubilim)” yaklaşımı ve veri toplama yöntemi olarak, “görüşme” yöntemi kullanılmıştır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemi seçilmiştir. Araştırmada, katılımcı olarak 2013-14 yaz döneminde açılan “topluma hizmet uygulamaları” dersini alan “beden eğitimi öğretmenliği ve spor yöneticiliği 21 üniversite öğrencisi seçilmiştir. Veriler odak grup görüşmesi ve öğrencilerin doldurduğu günlükler ile toplanmıştır. Verilerin analizi için “betimsel analiz” ve “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada katılımcı öğrencilerin, kazandıkları yönetsel deneyimlerle ilgili görüşlerine ilişkin bulgular; beş genel tema altında toplanmıştır. Bunlar; 1.Amaç farkındalığı: a. etkinliğin başarılı olması, b. gönüllülük bilinci, c. görev ve sorumluluk bilinci 2.İletişim: a. işbirliği (empati-paylaşım) 3.Süreç: a. karar verme b. planlama c. koordinasyon 4.Motivasyon: a. sevinç ve mutluluk 5.Liderlik: a. problem çözmek b. takım çalışması c. güvenilir olmak olarak belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: rekreasyon programları, topluma hizmet uygulamaları, yaşayarak öğrenme

Giriş

Rekreasyon, tanım olarak çok geniş bir olgu olup, insanların yaşam kalitelerini arttıran ve kendilerini gerçekleştirmelerini kolaylaştıran bir serbest zaman programıdır. Serbest zamanda, gönüllü olarak memnuniyet ve hoşnutluk için deneyimler kazanmak, rekreasyon programlarına aktif veya pasif katılımı mümkündür. Eğitim (okul sporları, sanat, kültür, edebiyat etkinlikleri vb.), turizm, spor, rehabilitasyon, doğa eğitimi vb. birçok alanlarda programlar uygulanabilmektedir.

Geçmişte ve günümüzde kaliteli yaşam ve sağlık için yapılan tartışmalar hala devam etmektedir. Günümüzde insanlar, teknolojinin gelişmesi sayesinde, pasif yaşama doğru kayarken, hareket etmeyi ve serbest zamanlarını verimli kullanmayı göz ardı edebilmektedir. Ancak günümüzde yapılan araştırmalar ve uygulamalar, insanların “yaşam kalitesinin” olumlu yönde gelişmesi üzerine odaklanılmıştır. Böylece, ülkelerin gelişmişliğini ve dolayısıyla insanların yaşam kalitesini olumlu yönde artıracak doğru yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımlardan en önemlisi rekreasyon programları ve bu programların sürdürülebilirlik politikalarıdır.

Son çağda “eğitimin niteliği” ve “yaşam kalitesi” tüm dünyanın dikkatini çeken ve tartışılmakta olan konular arasında yer almaktadır. Özellikle son yıllarda bu alanlarda yapılan

¹ Sorumlu yazar:
Yrd. Doç.
muberracelebi@hotmail.com
0535 512 74 98
0374 254 10 00

kurumsal ve bilimsel çalışmalar ve alınan tedbirler artmıştır. Bugün toplumumuzda ve özellikle gençlerde gördüğümüz şiddet, cinayet, hırsızlık, okuldan nefret etme, madde bağımlılığı, tembellik, aşırı şişmanlık, mutsuzluk ve bunun gibi birçok problemle hem ülke, hem aile hem de eğitimciler olarak karşı karşıya kalınan ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen en önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda serbest zaman anlayışı içinde rekreasyon programları tüm bu sorunları önlemeye yardım edecek ve yaşam kalitesini arttıracak önemli bir yaklaşım olarak düşünülmelidir (Çelebi 2009).

Rekreasyon; kişilerin serbest zaman aktivitelerine gönüllü olarak katılması ve bunun sonucundaki motivasyonu ve memnuniyetidir (Kraus, 1997; Özbey ve Çelebi, 2003). Rekreasyon; kişilere, kendilerini yenilemeleri, farklı etkinliklere, çevreye ve gruplara katılmaları için sağlanan fırsatlardır. Rekreasyon için gerekli olan serbest zamanın, verimli ve etkili kullanılabilmesi, kişinin eğitimine ve aynı zamanda, çalışma hayatına, dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeli iyi kurabilmesine bağlı olmaktadır (Carlson, 1972).

Tütüncü (2008: 93–94) yapmış olduğu araştırma sonucunda sağlıklı ya da engelli insan hayatının, üçte birinin rekreasyon faaliyetlerinde geçmekte olduğunu vurgulamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre sağlık, yalnızca hasta olmamak değil, bireyin, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali olarak tanımlanmaktadır. Buradaki “tam iyilik halinin” sağlanmasında rekreasyon faaliyetlerinin önemi büyüktür.

Özellikle gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerdeki Herkes için Spor anlayışını destekleyen ve bu alanda programlar düzenlemekte olan Olimpik Dayanışma da, bu rekreasyon kapsamındaki faaliyetlere önem vermektedir.

Birleşmiş Milletler raporuna göre (Kaya, 2010) spor, okul yaşamı için ideal olup, temel beceriler, fair-play, liderlik, takım çalışması, güven, dürüstlük, özgüven, paylaşmak ve disiplin vb. gibi değerlerin kazandırılmasında ve soysal uyumun sağlanmasında etkin rol oynamaktadır. Öğrenilen sporların “rekreasyon programlar” ile örneğin turnuvalar, yarışmalar, eğlenceli oyunlar vb. gibi program etkinlikleriyle okul içinde ders dışında sahada uygulanması söz konudur. Tüm bunların yanı sıra, sporun, eğitimin ve beden eğitiminin yaşam boyu öğrenmenin ve böylece özellikle gençlerin hastalıklardan, tütün, alkol ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklardan korunmasını sağlayan bir etken olduğunu belirtirken; özellikle beden eğitiminin ve rekreasyonun yaşam kalitesinde çok önemli rol oynadığını, spor ve barışın ayrılmaz bir bütün olduğunu ve gençliğe ulaşmada, onların sorunlarını çözmeye önemli bir rol oynadığını tekrar raporlandırmıştır.

Topluma Hizmet Uygulamaları

Bakanlık düzeyinde yaşanan değişimlerde, yükseköğretim alanında 2006 yılında güncellenen eğitim fakülteleri programında “topluma hizmet uygulamaları” dersi yer almıştır. Topluma hizmet uygulamaları dersinde, “öğrencilerin toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlamaları; panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılmaları” amaçlanmıştır (YÖK, 2008). Topluma hizmet kavramı terim olarak ilk kez 1966 yılında ABD’de kullanılmış olup uzun yıllar boyunca öğretmen yetiştirme programlarının parçası haline gelmiştir (Elma ve ark., 2010).

YÖK tarafından hazırlanan öğretmen yetiştiren kurumlardaki (Eğitim Fakülteleri ve BESYO) eğitim programlarında 2006-2007 öğretim yılından itibaren Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersi uygulamaya konulmuş ve bu dersin amacı “toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama; panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılma; sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma; topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve becerileri kazanma” (YÖK, 2007) olarak belirlenmiştir. İşte bu amaçla, üniversitelerin en önemli işlevlerinden biri olan topluma hizmet işlevinin, eğitim fakültelerinin de çağdaş ve bilimsel eğitimin sürdürülebilirliğini sağlama yolunda üstlenmesi gereken önemli görevlerinden biri olması, bu dersin öğretmen yetiştirme programı içinde yer almasına neden olmuştur. 2009 yılında yapılan “THU Ulusal Çalıştayı”nda dersin genel ilke ve uygulama esasları üzerinde çalışılmış ve bu ilkeler içerisinde THU dersinin proje tabanlı bir yaklaşımla tasarlanacağı belirtilmiştir. Eğitim Fakülteleri ve BESYO bölümlerindeki programlarda okutulmaya başlanan 1 saat teorik, 2 saat uygulamadan oluşan 2 kredilik derste, öğretmen adaylarına toplumsal sorunlara karşı duyarlılık ve farkındalık geliştirilmesi ve yaşanan bu sorunlara öğretmen adaylarının kendi alanlarına ait projeler üreterek çözüm yolları oluşturmalarını sağlama amaçlanmıştır (Mirzeoğlu ve Ark. 2011).

Rekreasyon Programları

Rekreasyon programlarına: dinlenme, kültürel, toplumsal, eğitimsel, sportif, turizm, sanatsal, çevresel ve rehabilitasyon amaçlı programları örnek verebiliriz. Rekreasyon etkinliklerine ise: basit eğlenceleri (gösteri ve tiyatrolara gitmek vb.); zihinsel düşünce etkinliklerini (yoga, seminerler, meditasyon, satranç vb.); spor etkinliklerini (yüzme, voleybol, futbol, bowling, masa tenisi vb., okul içi turnuvalar oynamak ve seyretmek); müzik etkinliklerini (amatörce müzik aleti çalmak, koro çalışması, konsere katılmak vb.); resim etkinliklerini (sergi gezmek, çizim yapmak, ahşap boyama, fotoğrafçılık vb.); hobileri (metal el sanatları, örgü, yemek pişirme, koleksiyonculuk); oyunları (yarışma-eğlence amaçlı bilgi oyunları, fiziksel oyunlar vb.); rahatlatma ve terapi amaçlı etkinlikleri (doğa etkinlikleri, masaj, meditasyon, güneş banyosu vb.); sosyal etkinlikleri (kitap-hobi-resim vb. toplulukları, spor-gençlik kulüpleri vb.); insani hizmetleri (engelli, yaşlı, yetim ve sokak çocukları vb. gibi kişilere yardım vb.); açık alan ve geleneksel etkinlikleri (yayla şenlikleri, piknikler, kampçılık, balık avlama, doğa yürüyüşü vb.) örnek olarak verebiliriz (Carlson, 1972; Karaküçük 1999; Özbey S. ve Çelebi M. 2003)

Spor aktiviteleri, rekreasyon aktiviteleri arasında en önemli ve en popüler aktivitelerdir. Diğer rekreasyonel aktiviteler ile karşılaştırıldıklarında spor aktiviteleri yapılandırılmış, amaçlı, disiplin gerektiren, çeşitli kurallara sahip aktivitelerdir. Rekreasyonel spor aktiviteleri, yürüyüş, yüzme, balık avlama gibi bireylerin kendi başlarına uğraşabildikleri bireysel aktiviteler ile futbol, kamp yapmak, basketbol gibi takım/grup aktivitelerini de kapsamaktadır. Katılımcılar, spor aktivitelerinde aktif ve pasif katılımcılar olarak sınıflandırılmaktadır. Aktif katılımcılar, amatör ya da gönüllü olarak serbest zamanları süresince herhangi bir spor aktivitesi ile aktif olarak uğraşan bireylerdir. Pasif katılımcılar ise serbest zamanları süresince rekreasyonel spor aktivitelerinin seyircileri olarak tanımlanmaktadır (Bjelac ve Radovanovic, 2003; McLean ve ark., 2008).

Kamu ve Yerel Yönetim Rekreasyonunda ise; Kuzey Amerika’da yerel yönetimler, geleneksel olarak en yaygın rekreasyon ve park hizmetleri sağlayıcılarından biri olarak görev

yapmaktadırlar. Amerikalıların çoğu kendilerine önemli serbest zaman hizmeti sağlayan belediyeler ve ilçe yönetimlerine bağlıdırlar. Binlerce kasaba ve şehir, yüzlerce ilçe tam zamanlı olarak rekreasyon hizmetlerinin sağlayıcısı ve destekçisi olarak faaliyet göstermektedirler. Bazı bölgelerde devlet okulları, vatandaşlar için rekreasyon tesisleri ve programları sağlamada yerel yönetimler tarafından yapılandırılmışlardır (Örnek: Illinois). Bunlara ek olarak polis teşkilatı, halka açık müzeler ve kütüphaneler, gençlik komisyonları gibi yerel yönetim birimleri rekreasyon hizmetlerinin verilmesinde katkı sağlamaktadırlar (Russell, 2001).

Topluma hizmet sağlayan diğer program ise, rekreasyon, terapisi: engelli ve sağlık sorunu olan bireylerin yaşam çevresinde ihtiyaç duyduğu değişikliklere odaklanan ve bireyin genel sağlık, refah ve yaşam kalitelerini geliştirmek için planlanan rekreasyon aktiviteleri ve deneyimi olarak tanımlanmaktadır (Robertson ve Long, 2007: 4). Ayrıca rekreasyon, önleyici yönüyle gençleri ileride yakalanmaları muhtemel sosyal ve fiziki hastalıklardan uzak tuttuğu gibi, koruyucu yönüyle onların ruh sağlık ve dengelerini koruyup devam etmesini sağlamaktadır. Ayrıca çeşitli ihmal ve yanlış davranışlardan dolayı, beden ve ruhen çeşitli özür ve hastalıklara yakalanmış olanların, tedavi ve rehabilitasyonun da son derece önemli rol oynamaktadır (Carlson, 1972).

Ek olarak özellikle gençler için önemli olan; kampus rekreasyonu öğrenciler, akademik ve idari personel için üniversite ya da idare tarafından sağlanan, rekreasyonel aktiviteleri kapsamaktadır. Kampus rekreasyonunun temel amaçları (Mittelstaedt ve ark.,2006: 200):

- Öğrencilerin, akademik/idari personelin ve hatta yerel halkın fiziki, sosyal ve zihinsel ihtiyaçlarını karşılamak,
- Katılımcıların olumlu kişisel imaj geliştirebilmelerini ve güçlü sosyal ilişkiler kurmalarını sağlamak, fiziksel ve zihinsel sağlıklarını desteklemek,
- Aktivitelere katılımı teşvik ederek akademik programlar dışında üniversite deneyimlerini zenginleştirmek ve liderlik yetenekleri kazandırmaktır.
- Kampus rekreasyon programları ve aktiviteleri spor, açık alan aktiviteleri, eğlence ve sosyal etkinlikler, kültürel programlar gibi çeşitli aktiviteleri kapsamaktadır.

Park ve Açık Alan Rekreasyonu ise; açık havada yapılan, arazi kullanımı olan ve doğa ile iç içe yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Açık alanlardaki hareket özgürlüğü bireyin ya da grubun doğal kaynakları en verimli şekilde kullanması ile dinamik durum içerisinde bire bir yer almasını sağlamaktadır. Katılımcılar bu aktivitelerde gruba ait olma, sinerji yaratma, beraber iş yapabilme yeteneği, ortak paylaşım, risk alma, özgüven, liderlik, çözüm odaklı strateji geliştirme vb. bireysel ya da gruba özgü oluşabilecek temel kişilik yapılanmasına özgü davranışlarının canlanması, ya da daha da aktif hale gelmesini amaçlamaktadır (Karaküçük 1999; Carlson, 1972). Ayrıca macera amaçlı doğada kendini keşfetmek için, milli parklarda, tabiat parklarında ve orman içi dinlenme alanlarında yapılan faaliyetler için: kampçılık, macera eğitimi, izcilik, doğa eğitimi, yürüyüşler, kuş gözlemciliği, doğa fotoğrafçılığı vb. etkinlikleri açık alan rekreasyonuna örnek olarak verilebilir.

Okulîçi ve Okuldışı Rekreatyon programları ise; okul sporlarına, sanat ve kültürel tüm faaliyetlere, yarışmalara, müsabakalara, fiziksel uygunluk etkinliklerine, açık alan (izcilik, kamp, bahar şenliği vb.) etkinliklerine gönüllü katılım ile gerçekleştirilir. Okul sporları, her beceri ve yetenek düzeyinden bireylere yarışma, katılım ve çeşitli fiziksel etkinlikleri gerçekleştirme imkânı sunar. Okul içi yarışmalar ve oyunlar, okul içinde ve okul dışında gerçekleştirilen sporsal etkinliklerdir. Spor kulübü etkinlikleri okul içi ve okul dışı yarışma ve müsabakalar arasında yer almaktadır (Bucher, 1987). Okul sonrası yapılan egzersiz programlarının öğrencilerin motor performansla ilgili fiziksel uygunluğunu geliştirdiği şüphe götürmez bir gerçektir. (Kroote ve Bucher, 2007). Rekreatyon programlarının bir diğer özelliği de; risk altındaki gençlerin, sosyal problemlerine dikkat çekmesi ve alternatif çözüm olmasıdır (Rossman ve Schlatter, 2000). Bu nedenle okul sporlarının yanı sıra, diğer sanat, kültür ve sosyal rekreatif etkinlikler unutulmamalı ve spor ile beraber yardımcı asistan olarak kullanılmalıdır.

Herkes için Spor ise; rekreatyonun aslında tümünü kapsar sanki bir şemsiye gibi tüm rekreatif programlarını insanlara sunar, diğer bir deyişle aslında yaşam kalitesi/ kaliteli yaşam demektir. Obezitenin önlenmesi, sağlıklı yaşam, hareketli yaşam, kaliteli yaşlılık vb. gibi insan sağlığını olumlu yönde etkileyen tüm rekreatyon programlarını içermektedir. Toplu koşular, yürüyüşler, rekreatif yarışlar ve turnuvalar, egzersiz ve hareket, oyun gibi etkinliklerin topluca yapılması için eğitimleri ve rekreatif faaliyetleri örnek verebiliriz.

Rekreatyon programlarını; tamamıyla *topluma hizmet veren* ve hizmet sunmak için zemin oluşturan yaşam kalitesini ve yaşam biçimini olumlu şekillendiren programlar olarak tanımlayabiliriz. Eğitici ve yöneticilere düşen en önemli görev gençlerin kendi “çılgık evrelerini atlatmada” bir araç olarak, eğitimin her boyutunda özellikle topluma hizmet uygulamalarında bu programları etkili bir biçimde kullanmaktır. Bu sebeple bu araştırmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin topluma hizmet dersi kapsamında, yaşayarak öğrendikleri ve uygulayan olarak yer aldıkları “rekreatyon organizasyonlarında/uygulamalarında” kazandıkları yönetsel deneyimlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Model

Bu araştırma bir eylem araştırmasıdır. Bu araştırma yaparak-yaşayarak anlayışından yola çıkmış, çeşitli rekreatif organizasyonlarda gönüllü olarak yer alan öğrencilerin ne deneyimlediklerine odaklanmıştır. Dolayısıyla araştırma gönüllü öğrencilerin, bu “rekreatif organizasyonlar” sayesinde yeni bilgi, beceri ve deneyim kazanmalarına ve kendi uygulamalarına eleştirel bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olan özgürleştirici/geliştirici/eleştirel yaklaşımlı (Yıldırım ve Şimşek, 2013) bir eylem araştırması olarak desenlenmiştir.

Araştırmada nitel araştırma deseni olarak “fenomenoloji (olgubilim)” yaklaşımı ve veri toplama yöntemi olarak, “görüşme” yöntemi kullanılmıştır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemi seçilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmada, katılımcı olarak 2013-2014 yaz döneminde açılan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersi kapsamında ders seçen ve gönüllü olarak ders kapsamında “rekreatyon

organizasyonlarında/uygulamalarında” aktif görev alan “Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Spor Yöneticiliği öğrencileri” seçilmiştir. Öğrencilerin tamamı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencisi olup, öğrencilerin 9’u kadın, 12’si erkek toplam 21 kişidir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan zaman dilimi: eylem plan hazırlıkları 4-6 hafta (24 saat); uygulamalar için 4 hafta etkinlik süresi (her etkinlik 4 saat olarak planlanmıştır); değerlendirme için ise kullanılan süre 2 hafta şeklindedir. Veriler iki farklı şekilde toplanmıştır. Bunlarda ilki yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesidir. İkincisi ise katılımcıların uygulama sonrası doldurduğu günlüklerdir. Eylem (uygulama) sürecinin sonunda; katılımcılar ile toplam iki ayrı odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca uygulamalar sonrası katılımcılardan duygu ve düşüncelerini ifade eden yazılı günlük notları toplanmıştır. Odak grup görüşmeleri eylem planı tamamlandıktan hemen sonra 12. ve 14. haftanın sonunda yapılmıştır.

Odak grup görüşmelerinde, uygulamanın doğasına uygun şekilde soru sayısı az tutularak sınırlandırılmıştır. Odak gruplarda öğrencilere aynı yarı yapılandırılmış sorular sorulmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda öğrencilere yöneltilen sorular, araştırma kapsamındaki organizasyonlarda çalıştıkları ve gönüllü olarak çalışmanın onlara neler kazandırdığı ile ilgili olmuştur. Araştırmadaki diğer veri toplama yöntemi öğrenci günlükleridir. Öğrenciler gönüllü olarak çalıştıkları organizasyonlar sonrasında gönüllü olmalarına ilişkin duygu ve düşüncelerini ifade ettikleri günlükler tutmuştur. Katılımcılardan isteğe bağlı günlük tutulması istenmiş ve sadece 12’si günlük yazmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Elde edilen veriler, temalara bağlı olarak kodlanmış ve betimlenerek derinlemesine analiz edilmiştir. Araştırmada, verilerin anlaşılır bir biçimde çözümlenmesi ve bulguların yorumlanması için, nitel analiz yöntemlerinden “betimsel analiz” ve “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada odak grup görüşme sonucundan elde edilen veriler özetlenmiş ve içerik analizi ile kodlar ve temalar, araştırmacı tarafından kodlanmış ve örtüşen veriler incelenerek düzenlenmiştir.

Eylem Araştırma (Uygulama) Planı

Eylem araştırmalarında eylemin planlanmış olması önemlidir. Plan yapılırken eylem öncesi, süresi ve sonrası aşamaların açık bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın eylem planına ait ayrıntılar Tablo 1’de sunulmuştur.

EYLEM ARAŞTIRMA PLANI	
(Topluma Hizmet amaçlı Rekreasyon Organizasyon/Uygulamaları)	
Süre: 14 Hafta (Ders saati 2 Teorik-2 Uygulama)	
Eylem Planının hazırlanması (Uygulama öncesi aşama)	
-Gerekli kurumsal izinler için yazışmaların ve görüşmelerin yapılması (Yer, zaman, kişi sayısı, ulaşım vb.) -Organizasyon planının hazırlanması-Organizasyonda kullanılacak "rekreatif etkinliklerin" belirlenmesi -Organizasyonda kullanılacak malzemelerin temini-Katılımcıların belirlenmesi: -Dersi alan ve gönüllü öğrencilerin belirlenmesi-Sosyal medya programlarında gönüllü katılımcılarla iletişim ağı kurulması-Bilgilendirme toplantılarının ve ön eğitimlerin ders dışında da yapılması: -Katılımcılara organizasyonlar hakkında detaylı bilgiler verilmesi (Tarih, yer, süreç, etkinlikler vb.) -Uygulama yapılacak organizasyonların belirlenmesi:	
Belirlenen Organizasyonlar/Uygulamalar/Etkinlikler	
1.Etkinlik	1. "Oyun ve Spor için okulumu hazırlıyorum" (Spor malzemesi hazırlama, boyama ve oyun etkinlikleri düzenleme) Amaç: Bu projede, okulun spor ve oyun malzemelerinin tamamlanması ve okula kazandırılması, sahaların ve bahçelerin oyun çizgilerinin çizilmesi, oyun etkinlikleri düzenlenerek okulun öğrencilerine bir günlük şenlik olarak düzenlenmesi amaçlanmıştır
2.Etkinlik	2. "Doğayı Seviyorum ve Koruyorum" (Doğa ve ağaç sevgisi, ağaç dikme) Amaç: Bolu'da doğa sevgisini aşılamak ve doğa bilinci kazandırmak, okulları yeşillendirmek için ağaç dikmek amacıyla bu proje eğlenceli etkinliklerle uygulanması amaçlanmıştır.
3.Etkinlik	3. "Lösemiye sportif oyunlarla yeniyorum" (doğada hareketli ve eğlenceli bir gün) Amaç: Bolu'da bulunan lösemi hastalığını geçirmiş veya tedavi gören çocukların, rekreatif sportif oyunları deneyerek doğada hareketli ve eğlenceli bir gün geçirmeleri amaçlanmıştır.
4.Etkinlik	4. "Geziyorum ve öğreniyorum" (Ankara Anıtkabir Gezisi) Amaç: Ankara'da bulunan Anıtkabiri ziyaret ederek ulu önder, Atatürk'ü ziyaret etmek ve eski meclis gibi müzeleri, müze <u>rekreasyonu</u> kapsamında planlayarak tarih bilgimizi ve manevi değerlerimizle ilgili farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.
Ön eğitimler	
-Tanışma ve grup dinamiği için takım çalışması oyunları seçilmiştir. -Etkinliklerde kullanılacak malzemeler, yöntemler vb. eğitimler verilmiştir. -Güvenlik ve temel <u>rekreasyon yönetimi</u> eğitimleri ders kapsamında verilmiştir.	
Eylem Planının Uygulanması (Organizasyon süreci)	
Etkinlik Öncesi	-Giriş konuşması (Toplanarak açıklama yapılması)-Amaç farkındalığının sağlanması -Oyun ve alan tanıtımı, alan kullanım -Organizasyon amacının açıklanması -Amaç öneminin vurgulanması-Organizasyona katılacak öğrencilere görev alan katılımcılarının bilgi vermesi (Uygulama alanlarının, oyunların ve soyunma odalarının tanıtımı)-Oyunların uygulanmasında önemli noktaların açıklanması-Alanın etkili kullanımı için açıklamalar ve düzenlemeler yapılması
Etkinlik Süresince	-Katılımcıların görevlerini yerine getirmesi-Oyunların geçişlerinde gerekli molaların verilmesi, -Gerekli düzenlemelerin yapılması-Uygulama sonuçlarının açıklanması, -Uygulama amaçlarının değerlendirilmesi-Kazanımların açıklanması, -Değerlendirmenin karşılıklı sözel yapılması-Kapanış takım çemberi etkinliğinin uygulanması
Etkinlik Sonrası	-Kapanış konuşması (Toplanarak açıklama yapılması, günün sözel değerlendirilmesi) -Amaç farkındalığının sağlanması-Teşekkür edilmesi-Kapanış Çemberi.

Tablo 1: Eylem Araştırma Planı (Topluma Hizmet amaçlı Rekreasyon Organizasyon/Uygulamaları)

Geçerlik ve Güvenirlik

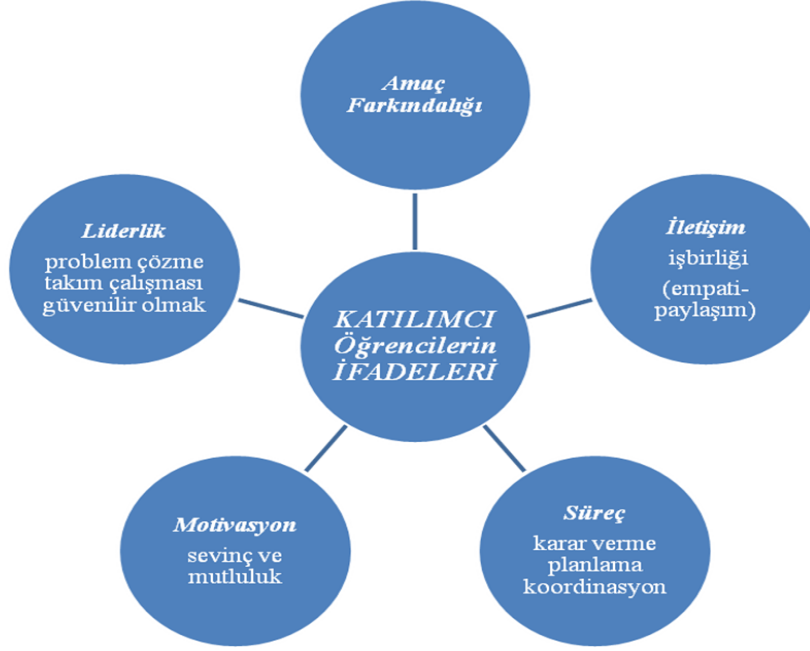
Araştırmada geçerlik için araştırma bulguları, verilerin toplandığı ortam dikkate alınarak ve verilerin toplandığı ortama bağlı kalınarak tanımlanmıştır. Bulguların kendi içerisinde tutarlı ve anlamlı olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmacı güvenilirliğin sağlanması için araştırmanın yöntemini ve aşamalarını açık, anlaşılır ve ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır.

Araştırma yüz yüze gerçekleştirilmiş. Gerekli durumlarda görüşme yapılan öğrencilere açıklamalar yapılarak, yönlendirilmelerde ve geri bildirimlerde bulunulmuştur. Verilerin analizinde kullanılan kuramsal çerçeve ve varsayımlar ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

Bulgular

Araştırmada katılımcı öğrencilerin topluma hizmet dersi kapsamında, yaşayarak öğrendikleri ve yer aldıkları "rekreasyon organizasyonlarında/uygulamalarında" kazandıkları yönetsel deneyimlerle ilgili görüşlerine ilişkin bulguları, beş genel tema altında toplanmıştır. Bunlar; 1.Amaç farkındalığı: a.etkinliğin başarılı olması, b. gönüllülük bilinci, c.görev ve

sorumluluk bilinci 2.İletişim: a. işbirliği (empati-paylaşım) 3.Süreç: a. karar verme b. planlama c. koordinasyon 4.Motivasyon a. sevinç ve mutluluk 5.Liderlik: a. problem çözme b. takım çalışması c. güvenilir olmak olarak belirtilmiştir. Bu bulgular Şekil 1’de verilmiştir.



Şekil 1: Eylem planı uygulama sonrası katılımcı öğrencilerin ifadeleri ile ilgili bulgular

Araştırma sonunda öğrenciler, amaç farkındalığı ile ilgili sorumluluklarını ve farkındalıklarını belirtmişler ve “bu dersin bize çok faydası oldu” gibi ifadeler kullanmışlardır. Bu sonuç, eğitim fakülteleri ve beden eğitimi öğretmenliği ve spor yöneticiliği gibi bölümlerdeki programlarda okutulmaya başlanan THU dersinde, öğretmen adaylarına, toplumsal sorunlara karşı duyarlılık ve farkındalık geliştirilmesi ve yaşanan bu sorunlara öğretmen adaylarının kendi alanlarına ait projeler üreterek, çözüm yolları oluşturmalarını sağlama amacının önemine vurgu yapmaktadır (Mirzeoğlu ve Ark. 2011).

İkinci temada öğrenciler uygulama sürecinde işbirlikli çalışmayı öğrendiklerini ve sürecin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç rekreasyon uygulama ve bununla ilgili organizasyon veya proje çalışmalarının gerektirdiği birlikte plan yapma, yapılan planlamaya uygun sorumluluklar alma, alınan sorumlulukları uygulama ve paylaşma gibi etkinliklerin doğal kazanımları olarak düşünülebilir. Bu düşünce aynı zamanda Mirzeoğlu ve Ark. (2011) araştırması bulguları ile örtüşmektedir. Öğrencilerin görüşlerine göre diğer kazanımları ise yaptıkları uygulamanın onların iletişim becerisini artırdığı yönündedir. Bu sonuç uygulamaların etkin yürütülmesi sırasında, öğrencilerin tanımadıkları farklı kurum ve kuruluşları çeşitli kişilerle görüşme yapma, kurum ve kuruluşlardaki kişilerden yardım alma, projenin maddi boyutu için sponsor bulma, uygulamadan yararlanan grupla geçirilen süreç esnasında kurulan bağların bir sonucu olarak düşünülebilir.

Öğrencilerin liderlik becerileri olan problem çözme, takım çalışması ve güvenilir olmak ile ilgili temalara ilişkin ifadelerinde; öğrenciler kazanım olarak durumsal gelişen problemler karşısında, çözüm üretme becerilerinin arttığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin planladıkları etkinlikleri hayata geçirirken, çeşitli engellerle karşılaşmaları, onların yaşayarak öğrenmelerine ve problem çözerken ve karar alırken takım çalışması yapmalarına ve sonunda kendilerine güven duymalarına sebep olduğu söylenebilir. Bunu Mirzeoğlu ve Ark. (2011) “öğrencilerin uygulamalardaki yaşantıları, bir bakıma hayatın içine girmelerini sağlamış ve planla gerçeğin farklı olabileceği tecrübesini yaşamalarına da olumlu bir katkı getirmiştir” ifadeleriyle desteklediğini söyleyebiliriz. Ayrıca Torkildsen’e (1992) göre ise rekreatif aktivitelere katılmak kişilere, doyum, olumlu kişilik hissi, gelişme, yaratıcılık, dengeli yarışma, özgüven, fiziksel uygunluk ve sosyalleşme imkânı sağlamaktadır.

Katılımcılar uygulama sonrası sevinç ve mutluluk gibi hislerini dile getirmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinden özellikle de görev alma, görevleri konusunda istekli ve heyecanlı oldukları görülmüştür. Bucher (1972) rekreasyonu tanımlarken, rekreasyon faaliyetlerinin, katılana zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olacağından bahsetmektedir. Rekreasyonu keyif ve hoşnutluk sağlaması mevcut olan rekreasyon imkanlarının en verimli şekilde kullanılabilmesi önemlidir. Rekreasyon programlarının yapılması, uygulanması ve her programın ardından değerlendirme yapılması, kazanımları olumlu yönde mümkün kılabilir. Edginton, Edginton, (1993), “rekreasyon programının kalite ve değeri düşünüldüğünde, numaralarla ölçülemeyeceğini, yapılan bir rekreasyon programını değerlendirirken, katılımcıların ihtiyaçlarının karşılanmasını, programın içten ve coşkulu olmasını ve katılımcı için anlamlı olması için yani kısaca katılımcı için doyum sağlaması önem kazanmaktadır” demektedir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda, topluma hizmet dersi kapsamında, öğrencilerin gönüllü olarak yapılan, rekreasyon amaçlı organizasyonların/uygulamaların sayesinde yeni bilgi, beceri ve deneyim kazanmalarının ve kendi uygulamalarına eleştirel bir bakış açısı geliştirmelerinin yanı sıra, katılımcılar yaşadıkları yönetsel süreçlerde yaşadıkları deneyimleri; amaç farkındalığı, görev ve sorumluluk bilinci, yapı, süreç, iklim ve liderlik başlıkları altında belirtmişlerdir.

Bu bulgular bize topluma hizmet uygulamalarında, gençlerimizin olumlu gelişim ve toplum bilinci kazanmaları için rekreasyon programlarının uygulamalarında/yönetiminde yer almanın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca rekreatif organizasyon uygulamalarının da başarılı olduğunu ve öğrencilere topluma hizmet bilinci ve olumlu kazanımlar açısından amacına ulaştığını söyleyebiliriz. Bu öneriyi Veri ve Walsh (2012), özellikle çeşitli devlet veya özel sosyal hizmet kurumlarında stajları, çeşitli hizmetiçi eğitimleri gençlerin deneyim ve vatandaşlık bilinci kazanmaları için önermektedir. Ek olarak serbest zaman anlayışında “leisure education” adı altında eğitimler önerilmiştir (Atara 2004) ve okulların hayat ağacı olan rekreasyon uygulamalarından biri olan “okuliçi rekreasyon programları” MEB gibi kamu ve özel otoriteler tarafından “olumlu eğitim kazanımları” için, eğitim programlarında desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu tür bilimsel araştırmaların, sürdürülebilir olması Howe’a (1993) göre rekreasyon yöneticilerine/programcılara,

alternatif yeni ve yaratıcı başka programlar geliştirmek ve savunulabilir kararlar ve bilgi sağlamak konusunda yardımcı olabilecektir.

Kaynakça

- Atara S. ve Ruth B. (2004). "Leisure Education & Identity Development of Youth-Suggested Framework for Educators". *International Conference on Leisure, Tourism & Sport-Integration, Innovation*, Cologne, 18-21 March, Germany.
- Bjelac, Z. ve Radovanovic, M. (2003). Sports Events as a Form of Tourist Product, Relating to the Volume and Character of Demand, *Journal of Sport Tourism*, 8(4): 260-269, DOI: 10.1080/1477508032000161555.
- Bucher, C.A. (1987) *Management Of Physical Education & Athletic Programs*. USA: Times Mirror/Mosby College Publishing.
- Carlson, E. R., Deppe, R. T., MacLean, R. J. (1972). *Recreation in American Life*. Belmont, California: Wadsworth Publishing Company.
- Çelebi M. (2009). "Obezite, Eğitim ve Yaşam Kalitesi Sarmalında, Rekreasyon Programlarının ve Yönetiminin Rolü". *International Congress of Sport for All and Sport Tourism*, ss:22-24, 05-08 November, Antalya-Turkey (Sözlü Sunum).
- Edginton, R. C. ve Edginton, R. S. (1993). "Total Quality Program Planning". *JOPERD*, October.
- Elma C., A. Kesten., K. Kıroğlu, E.M. Uzun ve A.N. Dicle (2010). "Öğretmen Adaylarının Toplum Hizmet Uygulamaları Dersine İlişkin Algıları", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı. 62, 231-252.
- Howe, C. (1993). "The Evaluation of Leisure Programs", *JOPERD*, October.
- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Bağırğan Yayımevi.
- Kaya S. (2010). *İlköğretim Okul Yöneticilerinin, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin Okul Spor Programlarındaki Fair Play Anlayışları: Bolu İli Örneği*. AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Kraus, R. (1997). *Recreation Programming*. MA: Pub.Allyn & Bacon,
- Kroote M.L. & Bucher C.A. (2007). *Spor Yönetimi*. (13.Baskıdan Çeviri) Spor Bilimleri Derneği, İstanbul: Beyaz Yay.
- Mirzeoğlu D., Özcan G., Aktağ I., Çoknaz H. (2011). Üniversite Bütünleşmesi: Toplum Hizmet Uygulamaları Dersi: Projeler Kazanımlar ve Sorunlar (Bolu Örneği). *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*, 37-45

- McLean, D. D., Hurd, A. R. ve Rogers, N. B. (2008). *Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society*. Jones and Bartlett Publishers.
- Mittelstaedt, R., Robertson, B., Russell, K., Byl, J., Temple, J. ve Ogilvie, L. (2006). Unique Groups. Intoduction Recreation and Leisure. *Human Kinetics*, s.197-228.
- Özbey S. ve Çelebi M. (2003) (Edt: Mirzeoğlu, Nevzat: Çok yazarlı Kitap:, “*Spor Bilimlerine Giriş: Bölüm IX Rekreasyon*”, Bağırhan Yayımevi, ANKARA.
- Robertson, T. ve Long, T. (2007). Foundations of Therapeutic Recreation. *Human Kinetics*.
- Rossmann J.R.ve Schlatter B.E. (2000). Recreation Programming; *Designing Leisure Experiences* (Third Edition). Sagamore Pub.Illinois Unv.USA .
- Russell, R.V. (2001). *Leadership In Recreation*. Second Edition, Boston: MA. Mc Graw Hill
- Tütüncü, Ö. (2008). Rekreasyon Yönetimi'ne Yönelik Üniversite Düzeyinde Bir Müfredat Geliştirme Önerisi, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19(1): 93-103.
- Veri M.J ve Walsh D.S. (2012). Intersections between sport management and youth development. *Journal of Physical Education and Sports Management*, Vol. 3(4), pp. 50-55, June 2012
DOI: 10.5897/JPESM12.007, ISSN 1996-0794